

MEDYCYNĄ WETERYNARYJNĄ

ORGAN POLSKIEGO TOWARZYSTWA NAUK WETERYNARYJNYCH

CZASOPISMO POŚWIĘCONE NAUCE I PRAKTYCE WETERYNARYJNEJ
ZAŁOŻONE W 1945 R. PRZEZ WYDZIAŁ WETERYNARYJNY W LUBLINIE

REDAKCJA

Redaktor naczelny: prof. dr Edmund PROST

Członkowie Komitetu Redakcyjnego: prof. dr Ryszard BADURA, prof. dr Jerzy MAZURCZAK,
prof. dr Abdon STRYSZAK, doc. dr Stanisław WOŁOSZYN.

Sekretarz naukowy: dr Ryszard SŁUŻEWSKI

RADA PROGRAMOWA

Dr Anatol BACHAREWICZ, prof. dr Henryk BALBIERZ, prof. dr Władysław BIELAŃSKI, prof. dr Stanisław CAKAŁA, prof. dr Zygmunt EWY, prof. dr Roman HOPPE, prof. dr Tadeusz JASTRZĘBSKI, prof. dr Lech JAŚKOWSKI, płk doc. dr Stefan KOSSAKOWSKI, prof. dr Zdzisław LARSKI, dyr. dr Henryk LIS, dr Władysław LUTYŃSKI, prof. dr Wincenty PEZACKI, prof. dr Wiktor STEFANIAK, prof. dr Marian TRUSZCZYŃSKI, prof. dr Janusz WELENTO, prof. dr Aleksander ZAKRZEWSKI, prof. dr Eugeniusz ŻARNOWSKI

HENRYK LIS
Warszawa

Weterynaria w Radzie Wzajemnej Pomocy Gospodarczej

W roku ubiegłym RWPG obchodziła 25-lecie swej działalności. Ta organizacja państw socjalistycznych rozpoczęła współpracę od działalności handlowej, dostaw surowców, maszyn i sprzętu, artykułów żywnościowych, po wymianę doświadczeń naukowych i technicznych. Stale pogłębiając współdziałanie w gospodarce, nauce i technice, rozwijając działalność gospodarczą przyczyniła się do wzajemnego poznania i zbliżenia poszczególnych krajów, powstania bardzo serdecznych i bliższych związków między przedstawicielami współpracujących ze sobą działów gospodarki, nauki, grup zawodowych, bądź całych kolektywów pracowniczych. Nastąpił wielokrotny wzrost produkcji globalnej oraz powstały możliwości socjalistycznego podziału pracy. Rozwinął się kompleksowy system planowania gospodarczego we wszystkich państwach RWPG. Umożliwia to szybsze i bardziej efektywne rozwiązywanie wielkich zadań gospodarczych w przemyśle, rolnictwie, inwestycjach, transporcie i innych. Rozwój integracji gospodarczej stwarza możliwości dalszego zbliżenia i wyrównywania poziomu gospodarczego państw członków RWPG.

Kraje, członkowie RWPG, dążą jednocześnie do dalszego rozwoju stosunków gospodarczych z innymi państwami, chcą dla dobra całej ludzkości rozwijać współpracę gospodarczą z wysoko uprzemysłowionymi krajami kapitalistycznymi oraz udzielać poparcia i pomocy krajom

zaczynającym i rozwijającym się. W 1956 r. w ramach RWPG powstała Stała Komisja Rolna. Pozwoliło to na wykorzystanie doświadczeń wielu krajów do wzajemnego doskonalenia i podnoszenia na wyższy poziom produkcji rolnej, koordynację zamierzeń rozbudowy technicznej bazy, niezbędnej dla działalności nowoczesnego rolnictwa. Zwiększone na rolnictwo nakłady dały wzrost globalnej produkcji rolnej w okresie 1950—1972: w Bułgarii ponad 2 krotnie, w Czechosłowacji ponad 1,5 raza, w NRD prawie 2 krotnie, w Polsce prawie 2 krotnie, w Rumunii ponad 3 krotnie, na Węgrzech prawie 2 krotnie oraz w Związku Radzieckim ponad 2 krotnie. Wzrosła liczba i jakość pogłowia zwierząt. W 1960 r. kraje RWPG miały łącznie 81 milionów sztuk bydła, 51 milionów sztuk trzody chlewnej i 107 milionów owiec. W roku 1972 liczby te wzrosły do 141 milionów sztuk bydła, ponad 120 milionów sztuk trzody chlewnej oraz 184 miliony owiec. Nastąpił ogromny wzrost innych gatunków, a szczególnie drobiu. Poza ilościowym i jakościowym wzrostem pogłowia zwierząt gospodarskich, zmienił się sposób chowu zwierząt, powstały duże specjalistyczne gospodarstwa i farmy przemysłowej produkcji trzody chlewnej, bukatów, drobiu (kierunek nieśny i mięsny), farmy krów mlecznych i zwierząt futerkowych.

Koncentracja i specjalizacja produkcji wymagała dalszego doskonalenia metod ochrony

stad przed chorobami, doskonalenia oceny środków spożywczych zwierzęcego pochodzenia, opracowania wspólnych norm mogących ułatwić niektóre badania.

Współpraca w zakresie weterynarii w sposób planowy i zorganizowany rozpoczęła się w 1958 r. w ramach Stałej Komisji Rolnej. Inauguracyjne posiedzenie przedstawicieli służb weterynaryjnych odbyło się w Warszawie w dniach 14—18.I.1958 r. W dwa lata później, 14.XII.1959 r. przedstawiciele rządów państw członków RWPG podpisali porozumienie dotyczące współpracy służb weterynaryjnych. Podpisana umowa stwarzała podstawy prawne do szerokiego współdziałania w nauce i praktyce weterynaryjnej, akcentowała konieczność podejmowania wspólnych wysiłków odnośnie ujednoczenia metod zwalczania chorób zwierząt, zalecała szczegółowe opracowanie wymogów przy eksporcie, imporcie i tranzycie zwierząt, środków spożywczych zwierzęcego pochodzenia, płodów rolnych, mających kontakt ze zwierzętami, bądź innych surowców zwierzęcego pochodzenia.

Rozpoczęto wymianę informacji dotyczącą występowania poszczególnych chorób, przepisów i instrukcji regulujących całość postępowania profilaktycznego i leczniczego w tym przedmiocie. Rozwinęła się wymiana pracowników naukowo-badawczych, lekarzy wet. praktyków, pracowników przemysłu bioweterynaryjnego i specjalistów innych dyscyplin ważnych dla weterynarii. Pozwoliło to na przeprowadzenie badań porównawczych stosowanych w poszczególnych krajach niektórych środków diagnostycznych i szczepionek. Zalecono wszystkim krajom członkowskim jednolitą metodykę produkcji, kontroli i stosowania tuberkuliny, produkcji i kontroli szczepionki p-w pomorowi świń itp.

Specjaliści poszczególnych państw dużo wysiłku włożyli w opracowanie zaleceń odnoszących się do rozpoznawania, zapobiegania i zwalczania brucelozy bydła, niektórych chorób drobiu (głównie schorzeń górnych dróg oddechowych), przeprowadzili interesujące badania dotyczące białaczek, dając naukowe podstawy racjonalnej walki z tymi ostatnimi. Opracowano i zalecono do stosowania wspólne metody zwalczania wścieklizny, szczególnie w rejonach przygranicznych. W Czechosłowacji wykonano badania porównawcze szczepionek stosowanych w krajach członkowskich do szczepień zapobiegawczych p-w wścieklicznie u psów.

Przeprowadzono badania i wydano zalecenia dotyczące praktycznego wykorzystania ich w zwalczaniu chorób pasożytniczych jak: motylca wątrobowa, robaczycy płuc, tasiemczyca i inne. Uwzględnione przy tym zostały najbardziej skuteczne preparaty i środki oferowane przez przemysł chemiczny.

Poddano wspólnej ocenie wiele preparatów diagnostycznych oraz ustalono potrzeby na nie-

które stosowane szerzej w praktyce weterynaryjnej antybiotyki i kokcydiostatyki, biorąc przy tym pod uwagę możliwości ich wymiany i zalecając odpowiednią kolejność podawania.

Specjaliści krajów RWPG przeprowadzili terenaryjne akcje rozpoznawcze w Mongolskiej Republice Ludowej. Pomogli w zorganizowaniu akcji zwalczania gruźlicy, brucelozy i nosaczyny. Ustalili stan faktyczny i ukierunkowali prace w wielu działach gospodarki, dla których znaczącą rolę odgrywa weterynaria. Przeszkolono pracowników mongolskich, przekazano im niezbędny sprzęt i środki. W następnych latach ustalono wymogi sanitarno-weterynaryjne dla zakładów przemysłu mięsnego, jajczarsko-drobiarskiego i rybnego.

Opracowano wspólne zalecenia dla zakładów unasienniania zwierząt, wymogów zdrowotnych odnoszących się do buhajów, knurów, i tryków pozostających w tych zakładach. Ustalono metody oceny nasienia, warunków jego przechowywania i rozprowadzania. Zalecono niezbędną dokumentację w tym przedmiocie.

Ustalono zasadę dla dwustronnych porozumień celem wykonywania wspólnych granicznych kontroli weterynaryjnych przy odprawach transportów zwierząt bądź produktów zwierzęcego pochodzenia w obrocie międzynarodowym.

W stałym kontakcie i serdecznych związkach pozostają lekarze wojewódzcy i powiatowi rejonów przygranicznych. Pozwoliło to m. in. na ograniczenie do minimum strat i szybką likwidację zagrożenia, jakie w ubiegłych latach powodowała pryszczycza zwierząt. Pryszczycza była i pozostaje w centrum zainteresowania wszystkich państw, członków RWPG: prowadzimy szczegółowe analizy jej pojawiania się i nasilania głównie w państwach azjatyckich oraz na innych kontynentach. Uzgodniono możliwości produkcyjne i potrzeby poszczególnych państw w odniesieniu do szczepionek przeciw pryszczycowych. Podpisano specjalne porozumienie o wspólnym przeciwdziałaniu w wypadku zagrożenia pojawiającymi się niekiedy typami egzotycznymi pryszczycy (m. in. Azja 1).

Ustalono sposób zabezpieczenia państw członków RWPG od afrykańskiego pomoru świń. Jedno z porozumień dotyczy podziału zadań i specjalizacji w produkcji preparatów weterynaryjnych.

Kraje członkowskie opracowały i podpisały porozumienie o centrach referencyjnych niektórych wirusów, bakterii i fagów oraz antygenów i surowic diagnostycznych. Umożliwia to szybką, pewną i nowoczesną diagnozę przyczyn zachorowań bądź upadków zwierząt. Stwarza jednocześnie możliwość porównywania wyników — uzyskiwanych w poszczególnych krajach ze standardami pozostającymi do dyspozycji w centrach. W ostatnich latach prace specjalistów poszczególnych krajów koncentrowały się na opracowaniu najbardziej skutecznych metod i środków dla zapobiegania i zwalczania nieza-

rażliwych i zaraźliwych chorób zwierząt pozostających w dużych kompleksach.

Dotychczasowe efekty współpracy oceniamy bardzo pozytywnie. Istnieje dalsza potrzeba doskonalenia szeregu złożonych zagadnień wynikających z rozwoju rolnictwa w skali światowej. Trwałe ulepszanie tej gałęzi gospodarki jest możliwe przez rozszerzanie świadomości w skali międzynarodowej, przekraczanie granic państwowych, przez wymianę faktów i liczb, przez dzielenie się informacjami o sukcesach, niepowodzeniach, bądź okresowych trudnościach.

Zadne dziedzictwo materialne ani kulturowe nie zostało stworzone przez jeden kraj, ani grupę ludzi. Powstawało ono zawsze w wyniku współpracy między różnymi ludźmi i społeczeństwami.

Doświadczenia poszczególnych krajów poddane wspólnej konsultacji ułatwiają podejmowanie najbardziej efektywnych decyzji, najmniej kosztownych rozwiązań.

Dalszy dynamiczny wzrost produkcji zwierzęcej wymaga m. in. stałego doskonalenia form i metod zapobiegania chorobom zwierząt przez dalszy postęp w dziedzinie nowoczesnej diagnostyki, profilaktyki i terapii.

Analizując sytuację epizootyczną i inwazyjologiczną kraju i świata musimy z całą powagą, zgodnie z najlepszą wiedzą lekarską i sumieniem stwierdzić, że mimo olbrzymich wprost osiągnięć techniki, nie możemy uporać się z wieloma chorobami ludzi i zwierząt.

Problemy w swej istocie lekarskie rodzą problemy organizacyjno-administracyjne. Specjal-

ność administracyjna — wysokokwalifikowana, staje się nieodzowną specjalnością lekarską w przypadku organizacji zapobiegania i zwalczania chorób. Przeoczenie lekarza wet. w odniesieniu do zwierzęcia bądź grupy zwierząt na tej ostatniej się kończy, przeoczenie administratora może odbić się na tysiącach, a nawet setkach tysięcy sztuk pogłowia, uratować bądź nie jego zdrowie, życie, względnie jego wartość rzeźną.

Celowym wydaje się więc w najbliższej przyszłości opracowanie zagadnień organizacji służby weterynaryjnej, jej możliwości oddziaływania w sposób obiektywny i niezależny od producenta w interesie zdrowia ludzi i zwierząt.

Zagadnienia te można by poszerzyć o studia nad konkretnymi sytuacjami prawa porównawczego i elementy socjologiczne decyzji administracyjnych.

Sprawą nie mniej istotną, związaną z organizacją służby weterynaryjnej, sposobami zabezpieczania zwierząt i produktów zwierzęcego pochodzenia, jest element kosztów jakie wydatkują poszczególne kraje, aby zapewnić prawidłowe funkcjonowanie służby weterynaryjnej, jej efektywną pracę, rozwijać szkolenie i doszkalanie kadry i jej wyposażenie.

Osiągnięte wyniki ćwierćwiecza działalności RWPG oraz 16-letni okres współpracy weterynaryjnej wskazują, że droga po której idziemy jest prawidłowa, a decyzje kierownictw politycznych naszych państw były jak najbardziej słuszne i dalekowzroczne.

Adres autora: dr Henryk Lis, ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa, Departament Weterynarii.

PATOLOGIA I TERAPIA

BOHDAN RUTKOWIAK

Badania anatomoradiologiczne naczyń brodawki sutkowej u krów

Z Zakładu Higieny Weterynaryjnej w Gdańsku

Dążność do wysokiej wydajności mlecznej sprawiła, że coraz większą uwagę zwraca się na postępowanie lekarsko-weterynaryjne w schorzeniach wymion. Dotyczy to nie tylko zakażeń gruczołu mlekowego ale także schorzeń chirurgicznych. Schorzenia te, szczególnie zaś urazy strzyków, posiadają więc współcześnie nie tylko znaczenie terapeutyczne lecz także gospodar-

cze. Praktyka weterynaryjna oraz wyniki licznych badań dowodzą, że pojęcie iż podstawową przyczyną okaleczeń wymion i strzyków są druty

kolczaste na pastwiskach, w ostatnich latach znacznie się zdezaktualizowało (1, 7, 12). Znane są doniesienia, z których wynika, że ogólnie rzecz biorąc, główny zespół czynników etiologicznych, związany jest obecnie z chowem al-kierzowym w nowoczesnych, uprzemysłowionych fermach krów mlecznych (1, 6, 8, 9, 10, 15). Na częstotliwość i charakter urazów mechanicznych strzyków wpływają szczególnie takie czynniki jak chów w warunkach bezściołowych, wadliwe konstrukcje stanowisk, (posadzki szczelinowe, krótkie stanowiska, kanały ścieko-